

John Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

13 Chwefror 2024

Annwyl John

Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)

Pan oeddwn yn bresennol yng nghyfarfod y pwyllgor a gynhaliwyd ar 7 Chwefror 2024, cyfeiriais at ddadansoddiad a roddwyd gennyf i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad yn ddiweddar sy'n dangos sut y mae pwerau gwneud is-ddeddfwriaeth a gynigir ym Mil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru) yn cymharu â'r pwerau sydd ar gael i Weinidogion yn Lloegr a'r Alban ar hyn o bryd. Caiff hyn ei ailadrodd yn **Atodiad A**. Nododd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad fy llythyr sy'n darparu'r dadansoddiad hwn o dan eitem 11 yr agenda yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 5 Chwefror 2024.

Fel yr eglurwyd wrth y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad, mae elfennau sylweddol o'r systemau ardrethi annomestig a'r dreth gyngor yng Nghymru, Lloegr a'r Alban wedi'u cynnal gan ddefnyddio is-ddeddfwriaeth ers blynyddoedd lawer. Mae'r Bil yn cynnig cynnal rhai elfennau ychwanegol gan ddefnyddio is-ddeddfwriaeth, y bydd y rhan fwyaf ohonynt yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol. Bydd hyn yn sicrhau y gallwn gynllunio'r systemau trethi lleol mewn modd hyblyg a chyson er mwyn diwallu anghenion Cymru.

O ran ardrethi annomestig, mae'r mwyafrif helaeth o bwerau i wneud is-ddeddfwriaeth a ddarperir gan y Bil yr un fath â phwerau cyfatebol sydd eisoes ar waith yn Lloegr a/neu'r Alban, neu yn debyg o ran eu heffaith. Mewn achosion pan fo'r pwerau a ddarperir yn y Bil i Weinidogion Cymru yn mynd ymhellach na'r rhai sydd ar waith yn Lloegr, mae pwerau sydd ag effaith debyg ar gael yn gyffredinol i Weinidogion yr Alban. Er bod rhai gwahaniaethau gweinyddol rhwng y system ardrethi annomestig yng Nghymru a'r Alban, yn y bôn, yr un dreth ydyw sy'n cael ei gweithredu mewn cyd-destun datganoledig tebyg.

O ran y dreth gyngor, bydd y pwerau yn galluogi Gweinidogion Cymru i fod yn fwy adweithiol a hyblyg wrth ymateb i newidiadau economaidd-gymdeithasol. Bydd yn cyd-fynd â'r system ardrethi annomestig, i'r fath raddau fel y bydd ailbrisiadau rheolaidd yn cael eu gosod ar sail statudol, gan amlygu pwysigrwydd system drethi sy'n adlewyrchu amgylchiadau economaidd presennol. Mae rhai pwerau a roddir yn rhai technegol ar y cyfan, ac unwaith eto, byddant yn caniatáu i strwythur sylfaenol cadarn y dreth gyngor gael ei ddiogelu at y dyfodol a bod yn fwy ymatebol.

Mae'r gwahaniaeth yn y cyfuniad o bwerau o gymharu â Lloegr a'r Alban yn fach iawn, gan roi'r pŵer yn ogystal i Weinidogion Cymru ddiwygio blwyddyn ailbrisió'r dreth gyngor a bennir mewn deddfwriaeth sylfaenol. Mae hyn yn un o nodau polisi allweddol Llywodraeth Cymru i sicrhau system decach. Yn gymharol, caiff Gweinidogion yn Lloegr a'r Alban ddiwygio mewn gorchymyn pan fydd ailbrisió yn digwydd.

Yn gywir

Rebecca Evans AS/MS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Minister for Finance and Local Government

Atodiad A

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
4	Yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru newid blwyddyn ailbriso ardrethi annomestig neu'r cyfnod rhwng ailbriso blynyddoedd drwy reoliadau.	Ddim pŵer cyfatebol.	Pŵer i Weinidogion Cymru ddiwygio'r diffiniad o "year of revaluation" yn adran 37(3) o Ddeddf Llywodraeth Leol (yr Alban) 1975.	Mae pŵer gyda'r un effaith yn bodoli yn yr Alban.
5	Mae'n rhoi pwerau i Weinidogion Cymru roi, amrywio neu dynnu rhyddhad yn ôl drwy reoliadau.	Pwerau mewn perthynas â rhai rhyddhadau yn Atodlenni 4ZA, 4ZB a 5A i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Pwerau eang i Weinidogion Cymru ragnodi rheolau i bennu'r swm sy'n daladwy yn adran 153 o Ddeddf Llywodraeth Leol etc (yr Alban) 1994 ac i wneud darpariaeth ynghylch rhyddhadau ar gyfer eiddo newydd a gwell yn adran 14 o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020.	Mae pwerau sydd ag effaith gyffredinol debyg yn bodoli yn yr Alban. Mae ystod eang o bwerau mwy penodol yn bodoli yn Lloegr (ac yng Nghymru ar hyn o bryd) nad ydynt yn gyson ar draws y dirwedd ryddhadau.
9	Yn disodli'r pŵer cyfyngedig presennol â phŵer newydd i Weinidogion Cymru roi, amrywio neu dynnu esemptiadau'n ôl, drwy reoliadau.	Pŵer cyfyngedig i'r Ysgrifennydd Gwladol ddarparu eithriadau yn Atodlen 5 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Pŵer i Weinidogion yr Alban ddileu eithriadau yn adran 8D o Ddeddf Prisio ac Ardrethu (yr Alban) 1956.	Mae pwerau tebyg yn galluogi esemptiadau i gael eu darparu yn Lloegr a'u dileu yn yr Alban. Bydd y pŵer yn y Bil yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud y ddau.
10	Yn ailddatgan pwerau presennol Gweinidogion Cymru mewn	Pwerau i'r Ysgrifennydd	Pwerau i Weinidogion Cymru bennu'r lluosydd blynyddol yn	Tebygrwydd ag effaith pwerau yn Lloegr a'r Alban.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
	perthynas â lluosyddion ac yn mewnosod pŵer newydd i bennu lluosyddion gwahaniaethol ar sail gwerth ardrethol hereditament, ei leoliad neu'r disgrifiad ohono ar restr ardrethi leol, neu ar sail gwerth ardrethol hereditament ar y rhestr ardrethu ganolog.	Gwladol ragnodi pa luosydd (busnes safonol neu fach) sy'n gymwys i wahanol hereditamentau ac i bennu'r lluosyddion hynny yn Atodlenni 4ZA a 7 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	adran 7B o Ddeddf Llywodraeth Leol (yr Alban) 1975 a rhagnodi rheolau pellach i bennu'r swm sy'n daladwy yn adran 153 o Ddeddf Llywodraeth Leol etc. (yr Alban) 1994.	
13	Yn darparu pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu'r math o drefniant sydd i'w drin fel un artiffisial ac a fydd trefniadau penodol yn peidio â chael eu trin fel rhai artiffisial os gwneir penderfyniad i'r perwyl hwnnw.	Ddim pŵer cyfatebol.	Pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau atal osgoi yn adran 37(1) o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020.	Mae pŵer tebyg yn bodoli yn yr Alban. Yn wahanol i Weinidogion yr Alban, gall Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n galluogi cosb i gael ei gorfodi. Er hynny, mewn ffyrdd eraill, mae'r drefn atal osgoi yn yr Alban yn ehangach na'r dull arfaethedig yng Nghymru gan fod y Bil yn nodi dull penodol o fynd i'r afael ag ymddygiad osgoi.
17	Yn ailddatgan y pwerau i Weinidogion Cymru ddisodli cyfrannau a bandiau prisio.	Pwerau yn adran 5(4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1992.	Pwerau yn adran 74 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1992.	Yn unol â Lloegr a'r Alban.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
17	Yn darparu pwerau newydd i Weinidogion Cymru ddisodli'r band prisio a ddefnyddir yng nghyfrifiadau'r dreth gyngor.	Ddim pŵer cyfatebol.	Nid oes pŵer cyfatebol wedi'i nodi er nad oes unrhyw ddarpariaethau cyfrifo cyfatebol ar gyfer y dreth gyngor wedi'u nodi ychwaith.	Pŵer unigryw i Weinidogion Cymru.
18	<p>Mae'r adran hon yn datgan darpariaethau sy'n ymwneud â'r disgownt person sengl a'r disgownt lle mae holl drigolion annedd yn cael eu diystyru.</p> <p>Mae gweddill y darpariaethau'n rhoi pwerau i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i bennu'r lefelau a rhagnodi amodau neu feini prawf sy'n gorfod bodoli i'r disgownt person sengl neu ddisgowntiau eraill fod yn gymwys a rhagnodi categorïau o breswlydd sy'n cael eu diystyru at ddibenion disgownt. Effaith hyn fydd gosod yr holl fanylion sy'n ymwneud â disgowntiau eraill ac amodau a disgrifiadau person sy'n cael ei ddiystyru at ddibenion disgownt i gyd mewn un lle o fewn rheoliadau.</p> <p>Yn cadw effaith adran 12 (1) o Ddeddf 1992 i Weinidogion Cymru</p>	Pwerau cyfyngedig yn adrannau 11 ac 11A o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Pwerau cyfyngedig yn adran 79 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	<p>Mae bodolaeth y disgownt a'r disgownt person sengl lle mae holl drigolion annedd yn cael eu diystyru yn cael eu cynnal fel y maent yn Lloegr a'r Alban.</p> <p>O ran y diwygiadau eraill, nid yw'r Alban na Lloegr yn bwriadu mabwysiadu'r un polisi ar hyn o bryd.</p>

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
	ragnodi drwy reoliadau ddosbarthiadau o anheddau y caiff awdurdod bilio drwy ddyfarniad naill ai ddatgymhwysu neu leihau disgownt mewn perthynas â hwy.			
19	Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i bennu cynllun cenedlaethol ar gyfer gostyngiadau'r dreth gyngor sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru wneud newidiadau yn ystod y flwyddyn os oes angen. Caiff y ddyletswydd ei harfer gan Weinidogion Cymru i nodi cynllun gostyngiadau cenedlaethol gyda dyletswydd ar yr awdurdodau lleol i weinyddu'r cynllun ar lefel leol. Bydd Gweinidogion Cymru yn gallu cyflwyno newidiadau yn ystod y flwyddyn i'r cynllun i ymateb i sefyllfaoedd sy'n dod i'r amlwg.	Pwerau yn adran 13 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Pwerau yn adran 80 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Yn unol â'r Alban yn fras lle mae cynllun gostyngiadau'r dreth gyngor cenedlaethol. Yn Lloegr mae pŵer o hyd i wneud rheoliadau ynghylch symiau wedi'u gostwng.
21	Mae'r Bil yn darparu ar gyfer cylch ailbrisiu rheolaidd i'r dreth gyngor yng Nghymru, gydag ailbrisiadau wedi'u trefnu yn cael eu cynnal bob pum mlynedd. Fodd bynnag, gallai fod amgylchiadau lle y byddai'n fuddiol i ddyddiad ailbrisiad wedi'i drefnu gael ei newid – er enghraifft,	Pwerau yn adran 22B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 i bennu'r dyddiad ailbrisiu. Gellid defnyddio'r pŵer hwn hefyd i	Pŵer i bennu dyddiad ailbrisiu drwy'r addasiadau sy'n cael effaith drwy adran 88(3)(a) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Yn Lloegr a'r Alban yn y drefn honno, gall Gweinidogion y DU a Gweinidogion yr Alban ddefnyddio gorchmynion i amserlennu ailbrisiadau.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
	os bydd pandemig arall neu anwadalrwydd economaidd. Felly, mae'r Bil yn caniatáu i'r flwyddyn ailbriso gael ei symud.	ddiwygio ailbriso a oedd wedi'i amserlennu.		
21	Ar hyn o bryd, mae deddfwriaeth yn nodi bod yn rhaid i gopi o'r rhestr brisio newydd ddrafft gael ei anfon i awdurdodau bilio o fewn saith mis i'r dyddiad y mae'r rhestr newydd yn cael ei chwblhau ac y daw i rym. Gydag ailbrisiadau amlach, gallai'r dyddiad cau hwn ddod yn anymarferol. Byddai'r pŵer hwn yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud y newid technegol hwn i derfyn amser y rhestr ddrafft os bydd angen.	Ddim pŵer cyfatebol.	Pŵer i bennu dyddiad ailbriso drwy'r addasiadau sy'n cael effaith drwy adran 88(3)(b) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Yn unol â'r Alban.
23	Yn galluogi darpariaeth ganlyniadol a throsiannol i gael ei gwneud.	O ran ardrethi annomestig - pwerau yn adran 17 o Ddeddf Ardrethu Annomestig 2023. O ran y dreth gyngor - pwerau yn adran 114 o Ddeddf Cyllid	O ran ardrethi annomestig – pwerau yn adran 43 o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020. O ran y dreth gyngor - pwerau yn adran 114 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	Yn unol â Lloegr a'r Alban.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
		Llywodraeth Leol 1992.		
24	Yn galluogi darpariaethau yn y Bil i gael eu cychwyn.	O ran ardrethi annomestig – pwerau yn adran 19 o Ddeddf Ardreth Annomestig 2023. O ran y dreth gyngor – pwerau yn adran 119 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	O ran ardrethi annomestig a'r dreth gyngor – adran 62 o Ddeddf Llywodraeth Leol yn yr Alban 2003.	Yn unol â Lloegr a'r Alban.
Paragraff 12(2)(m) o'r Atodlen	Yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau ynghylch yr hysbysiadau y gellir eu cyhoeddi o dan baragraffau 4M a 5ZC o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Rhoddir yr un pŵer is- ddeddfwriaeth i'r Ysgrifennydd Gwladol, mewn perthynas â Lloegr, ym mharagraff 5F(A1) o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Mae pwerau is-ddeddfwriaeth tebyg yn bodoli i Weinidogion yr Alban yn adran 30(12) o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020.	Yn unol â Lloegr a'r Alban yn fras.

Adran o Fil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)	Effaith	Pŵer cyfatebol yn Lloegr	Pŵer cyfatebol yn yr Alban	Crynodeb
Paragraff 12(2)(n) o'r Atodlen	Yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i gynyddu neu leihau swm unrhyw gosb a roddir o dan baragraffau 5ZC neu 5ZD o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Rhoddir yr un pwerau is-ddeddfwriaeth i'r Ysgrifennydd Gwladol, mewn perthynas â Lloegr, ym mharagraff 5FB o Atodlen 9 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.	Mae pwerau deddfwriaethol eilaidd tebyg yn bodoli i Weinidogion yr Alban yn adran 30(8) o Ddeddf Ardrethi Annomestig (yr Alban) 2020.	Yn unol â Lloegr a'r Alban yn fras.